

HELSE, MILJØ, SIKKERHET OG YTRE MILJØ

Handlingsplan 2023-2024// (Institutt for Biovitenskap)

ET GODT ARBEIDSMILJØ FOR ALLE

Fra UiBs HMS-handlingsplan kan vi lese følgende:

«Universitetet skal ha en kultur for helse, miljø og sikkerhet og beredskap som er forebyggende og helsefremmende. Det betyr at UiB skal sikre:

- et fullt forsvarlig arbeids- og læringsmiljø på campus og reise
- mangfold, åpenhet og inkludering
- funksjonelle og sikre bygninger og uteområder, utstyr og forskningsfartøy
- kontinuerlig og systematisk HMS-arbeid gjennom aktiv medvirkning fra ansatte, verneombud og ledere

Dette innebærer at HMS på alle nivå skal være tydelig organisert og at arbeidsmiljøet skal kartlegges, risikovurderes og følges opp i tråd med myndighetskrav og interne regler.

HMS – en felles oppgave

Arbeidsmiljøet skapes i daglig samhandling og dialog. Alle ansatte og studenter har et ansvar for aktiv medvirkning. Ansatte og studenter skal ha nødvendig opplæring og tilstrekkelig kompetanse til å kunne håndtere HMS-utfordringer i egen arbeids- og studiesituasjon.

HMS er et lederansvar på alle nivå og er integrert i all ledelse. UiBs ledere skal ha kompetanse, trygghet og vilje til å prioritere HMS-arbeidet. Verneombudene har en tilsynsfunksjon og skal være samarbeidspartner for ledelsen. UiBs verneombud skal være godt kvalifiserte og sikres vilkår for å ivareta vervet.

Klare roller og ansvar med gjensidig forståelse og respekt for ulike funksjoner, forutsigbarhet, avklart ressursfordeling, samt tydelig organisering av arbeidet, er forutsetninger for å beholde og videreutvikle gode arbeids- og læringsmiljø. Universitetets ledere, verneombud, ansatte og studenter skal sammen bidra aktivt i arbeidsmiljøutviklingen ved UiB.

HMS-mål

Handlingsplanen for helse, miljø og sikkerhet er forankret i universitetets strategi 2019 - 2022 «Kunnskap som former samfunnet» og omfatter tre HMS-mål:

UiB skal kjennetegnes ved:

- A. Gode arbeidsfellesskap
- B. Trygge og funksjonelle arbeidsplasser
- C. God sikkerhetskultur og beredskap»

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet vil prioritere disse tre innsatsområdene i denne perioden. Fakultetet vil ha et spesielt fokus på behovet for risikovurdering av risikofyllt arbeidsmiljø. Dette har sin bakgrunn i de særskilte HMS-utfordringene fakultetet har med omfattende laboratorievirksomhet og felt- og toktarbeid.

Fakultetet har i tillegg følgende innsatsområde, se bokstav D. Innsatsområde: Systematisk HMS-arbeid.

Som et tillegg til fakultetets HMS-handlingsplan, har fakultetet inkludert en egen tiltaksliste for ytre miljø E: Ytre Miljø

Institutt for Biovitenskap (BIO) følger Universitetet i Bergen og Matematisk-Naturvitenskapelig Fakultets HMS-handlingsplan og de samme innsatsområdene.

Alle enheter både på fakultets- og instituttnivå skal årlig:

- Gjennomføre HMS-kartlegginger, risikovurdere og prioritere tiltak.
- Utarbeide eller revidere lokal HMS-handlingsplan knyttet til universitetets HMS-handlingsplan og gjennomføre tiltak.
- Gjennomgå det systematiske HMS-arbeidet og rapportere i linjen (internkontroll).

Informasjon om HMS ved UiB:

- Regelsamling for UiB: <https://regler.app.uib.no/>
- HMS-portalen: <https://www.uib.no/hms-portalen/75059/snarveier#r>

Informasjon om HMS ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet:

- Helse- miljø og sikkerhet (HMS) ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet: <https://www.uib.no/matnat/53246/helse-miljø-og-sikkerhet-hms-ved-det-matematisk-naturvitenskapelige-fakultet>

Informasjon om HMS ved Institutt for Biovitenskap

- HMS <https://mitt.uib.no/courses/11056/pages/hms-forsiden>

INNSATSOMRÅDER FOR HELSE, MILJØ OG SIKKERHET FOR PERIODEN 2023–2024

A. INNSATSOMRÅDE: GODE ARBEIDSFELLESSKAP – Sitat UiBs HMS-plan:				
<p>«UiB skal ha et sterkt og levende universitetsdemokrati og gode rutiner og kanaler for kommunikasjon for å sikre medvirkning. Raushet, åpenhet, mangfold og dialog skal prege våre arbeidsfelleskap internt og i samarbeid med omverdenen. Arbeidsmiljøet skal være stimulerende, inkluderende og helsefremmende, og den enkeltes integritet og verdighet skal ivaretas. UiB har en sterk internasjonal profil. Studenter og ansatte samarbeider med kollegaer fra hele verden. Dette krever god kompetanse om forhold som påvirker vårt arbeids- og læringsmiljø blant alle våre ansatte, studenter og ledere.»</p>				
Delmål (UiB)	Hovedaktiviteter (UiB)	Tiltak (BIO)	Tidsfrist	Ansvarlig
Delmål 1: UiB skal ha et godt arbeidsmiljø og fremme felles forståelse og samarbeid.	Årlig kartlegging av psykososialt organisatorisk arbeidsmiljø. Gjennomføre og følge opp ARK i hele virksomheten.	Årlige HMS-møter.	Q3 / Q4	Ledelsen
		Gjennomføre og følge opp resultatene fra arbeids- og klimaundersøkelsen	Q2	Ledelsen
		Følge opp tiltakene som er vedtatt i handlingsplan for BIO og for likestilling, kjønnsbalanse og mangfold ved BIO	Kontinuerlig	Ledelsen
Delmål 2: UiB skal utvikle en organisasjonskultur som møter endring på en konstruktiv måte.	Tydeliggjøre ansvar og roller i arbeidsmiljøarbeidet ved opplæring, informasjon og samarbeid, samt gjennomføre risikovurderinger og klargjøre målformuleringer ved endringer. Planlegge framtidige kompetansebehov bedre ved kartlegging og oppfølging.	Følge opp UiBs tiltak for god informasjonsutveksling, samarbeid og risikostyring, for å møte endringer på en konstruktiv måte. Aktivt bruke linjeledelses-møtene ved endringsprosesser.	Kontinuerlig	Ledelsen
		Bruke medarbeidersamtaler aktivt for kartlegging og oppfølging av kompetansebehov.	Årlig	Ledelsen

	Gjennomføre opplæring i endringsledelse.	Følge opp UiBs opplæring i endringsledelse når dette organiseres, orientere andre interessenter om kurstilbud.	Kontinuerlig	Ledelsen
Delmål 3: UiB skal ha god medarbeideroppfølging.	Tilrettelegge, gjennomføre og følge opp årlige medarbeidersamtaler for alle ansatte, herunder tydeliggjøre lokal organisering og oppfølging av disse.	Utarbeide gode rutiner for gjennomføring og oppfølging av medarbeidersamtaler for alle grupper ansatte, orientere internt om retningslinjer.	Årlig	Ledelsen
	Tydeliggjøre karriereutvikling for alle ansatte.	Sikre god karriereutvikling og god medarbeideroppfølging gjennom bevisst bruk av medarbeidersamtalene.	Årlig	Ledelsen/ Faggrupeledere / den enkelte Ledelsen / Faggruppene
	Styrke mottak av nytilsatte.	Orienterere og benytte eksisterende rutiner for onboarding.	Kontinuerlig	Ledelsen / Faggrupeledere
	Styrke ledernes kompetanse i å lede mangfoldige og multikulturelle arbeidsmiljø.	Videreføre og videreutvikle vår kompetanse i å lede multikulturelt arbeidsmiljø, for eksempel ved å sette på agenda til HMS-møte eller i ledergruppe	Kontinuerlig	Ledelsen / HMS- koordinator
		For å sikre god integrering og inkludering av alle ansatte, være pådriver for at sentraladministrasjonen oversetter all nødvendig informasjon til engelsk	Kontinuerlig	Ledelsen / HMS- koordinator
		Oversette HMS-håndbok og annen informasjon / dokumenter på BIO sine hjemmesider til engelsk		

B. INNSATSOMRÅDE: TRYGGE OG FUNKSJONELLE ARBEIDSPLASSE – Sitat UiBs HMS-plan:

«UiB har stor og krevende bygningsmasse, bruken endres jevnlig, og det bygges nytt. Krav til god bygningsmessig standard, universell utforming, inneklima og ergonomi skal ivaretas. Vitenskapelig utstyr, forsknings- og utdanningsfasiliteter skal være trygge og funksjonelle. Nye lærings- og arbeidsformer, samt digitale arbeidsredskaper krever nye måter å organisere våre arbeidsplasser på.»

Universitetet går mot en større grad av matriseorganisering, som krever at fakultetet etablerer funksjonelle løsninger for systematisk HMS på tvers av matrisen, i implementering av gode samordningsavtaler.

I tillegg til UiBs og Fakultetets mål, vil BIO, på grunn av stor variasjon i fagområder og de utfordringene det medfører at vi er mange ansatte og at vi er fordelt i flere bygg, tilpasse våre mål slik at alle blir ivaretatt på best mulig måte.

Delmål (UiB)	Hovedaktiviteter (UiB)	Tiltak (BIO)	Tidsfrist	Ansvarlig
Delmål 1: UiB skal sikre at arbeidsplasser og bygningsmassen UiB disponerer har et tilfredsstillende og forsvarlig arbeids- og læringsmiljø i samsvar med gjeldende lovverk.	Tydeliggjøre organisering, roller, ansvar og oppfølging av byggesaker og på arbeids- og studieplasser.	Sikre at enhetenes verneombud (VO) tas med på råd under planlegging og gjennomføring av alle tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet og innenfor ombudets verneområde, derunder byggesaker.	Kontinuerlig	Ledelsen / VO
	Årlige HMS-runder, samt ved ombygginger.	Oppfølging av ferdigstilte byggeprosjekter i de årlige HMS-rundene	Kontinuerlig	Ledelsen/ HMS-koordinator / VO
	Samordne HMS-arbeidet med våre samarbeidspartnere for å sikre forsvarlig arbeidsmiljø innenfor områder hvor begge er lokalisert og/eller driver aktivitet.	Delta på HMS-samordningsmøter (byggmøter) som arrangeres av MN og Eia sammen med andre samarbeidspartnere.	Kontinuerlig	Ledelsen / HMS- koordinator / VO
			2023	Ledelsen / HMS- koordinator

		Komme i gang med HMS-samhandlingsmøter med alle leietakere ved BIO		
Delmål 2: UiB skal gjennom digitalisering bidra til moderne og effektive arbeidsmiljø.	Gjennomføre arbeidsmiljørelaterte tiltak knyttet til digitalisering, (funksjonelle IT-verktøy, kompetanse, endring arbeidsprosesser, samarbeid o.l.).	Undersøke muligheter for arbeidsplasser for digitale møter, for de som deler kontor med andre kolleger	Kontinuerlig	Ledelsen

C. INNSATSOMRÅDE: GOD SIKKERHETSKULTUR OG BEREDSKAP – Her står følgende i UiBs HMS-plan:

«UiBs arbeid med sikkerhet og beredskap skal være tuftet på blant annet forebyggende og systematisk HMS-arbeid, god kunnskap om risikoforhold og gode rutiner ved arbeid både på og utenfor campus. Dette skal bidra til å redusere konsekvensene av uønskede hendelser for å ivareta verdiene våre i det daglige arbeidet og i en ekstraordinær situasjon.»

Fakultetet tar mål av seg å styrke beredskapen på reiser generelt, og på felt spesielt. God risikostyring av vår aktivitet inkluderer og vurdering av skallsikring av våre bygg.

BIO har tilpasset Fakultetes mål til å gjelde BIOs mål om å styrke beredskapen på reiser generelt og på felt og tokt spesielt.

Delmål (UiB)	Hovedaktiviteter (UiB)	Tiltak (BIO)	Tidsfrist	Ansvarlig
Delmål 1: UiB skal ha god HMS-risikoforståelse.	Gjennomføre og ajourføre risikovurderinger og analyser knyttet til HMS.	Gjennomføre og ajourføre risikovurderinger og analyser knyttet til HMS. Arbeide for lokalt kurs på BIO i risikovurderingen for å øke bevisstheten.	Kontinuerlig 2023	Ledelsen / HMS-koordinator / romansvarlige
Delmål 2: UiB skal gjennomføre beredskapsøvelser.	Øke frekvens på varslings- og beredskapsøvelser og vektlegge intern og eksterne samhandlingsøvelser.	Delta på UiB og Fakultetets beredskapsøvelser.	Kontinuerlig	Ledelse
Delmål 3: UiB skal ha god beredskap på reiser.	Etablere og styrke rutiner for ansattes sikkerhet på feltarbeid, tokt og reise, og følge dette opp.	Følge opp UiBs rutiner for ansattes sikkerhet på feltarbeid, tokt og reise, herunder styrke risikovurderingen i forkant av aktivitetene.	Kontinuerlig	Ledelsen
Delmål 4: UiB skal sikre materielle og immaterielle verdier, som en del av sitt samfunnsansvar.	Sikre samlingene ved Universitetsbiblioteket og andre materielle verdier ved UiB. Gjennom god risikostyring sikre regulert tilgang, bruk, oppbevaring, og avhending av biologiske og kjemiske farekilder.	Opprettholde og bevisstgjøre ansatte om skallsikring og/eller styrkede barrierer som vanskeliggjør tilgang til verdier og farekilder i BIOs bygg. Vedlikeholde gode rutiner for tilgang, opplæring, oppbevaring, transport og avhending av biologiske, kjemiske og radioaktive farekilder.	Kontinuerlig Kontinuerlig	Ledelsen Ledelsen og HMS-koordinator har ansvar for å vedlikeholde rutiner. Alle har ansvar for å følge disse

D. INNSATSOMRÅDE: Systematisk HMS-arbeid.

Systematisk HMS-arbeid fremheves som sentralt under innsatsområde B og C. For å opprettholde god kvalitet på det systematiske HMS-arbeidet, vil fakultetet opprettholde en del tiltak.

BIO følger opp de tiltakene som Fakultetet har satt på instituttnivå og tilpasset disse til BIO.

Delmål MN	Tiltak (MN)	Tiltak (BIO)	Tidsfrist	Ansvarlig
Sette av midler til arbeidsmiljø- og sikkerhetstiltak.	Opprettholde avsetningen «Helse, miljø og sikkerhet» i budsjettet. Legge til rette for at instituttene skal kunne oppfylle sine HMS-planer, og bistå med tilrettelegging ved behov.	Opprettholde budsjettpost for HMS på BIO Be Fakultetet om hjelp i HMS-spørsmål ved behov	Årlig Kontinuerlig	Ledelsen Ledelsen

Møteplasser for god HMS-utveksling.	Arrangere HMS-seminar for fakultetets ansatte med særskilt fokus på områder der HMS-rapporteringen avdekker svakheter/utfordringer.	Delta på Fakultetets HMS-seminar	Årlig	Ledelsen, alle
	Ha HMS som tema på alle instituttledermøter og jevnlig på andre relevante ledermøter.	Ha HMS som tema på alle møter i ledergruppen og jevnlig på andre relevante ledermøter.	Kontinuerlig	Instituttleder
	I samsvar med UiBs «Retningslinje for samarbeid mellom linjeleder og verneombud» skal det avholdes jevnlig møter mellom fakultetsledelsen og fakultetets hovedverneombud.	Gjennomføre kvartalsvis møte mellom Instituttledelsen og BIOs verneombud og varaverneombud	Årlig	Ledelsen / HMS-koordinator
	HMS-nettverksmøter for verneombud	Delta på Fakultetets fellesmøter for Verneombud.	Årlig	VO og VVO
	Arrangere et felles møte minst én gang pr. semester i samarbeid med fakultetets hovedverneombud for verneombud og HMS-koordinatorer	Delta på fakultetets fellesmøte for verneombud og HMS-koordinatorer. Videreføre og styrke læring og erfaringsdeling fra risikovurderingsarbeid og HMS-avvik	Årlig Kontinuerlig	VO, VVO, HMS-koordinator. HMS-koordinator
HMS-kulturutveksling.	Tildele HMS-pris ved fakultetet	Søke om fakultetets HMS-pris, hver høst	Årlig	Ledelsen
	Arrangere HMS-møte for studenter	Informere studenter om fakultetets HMS-møte for studenter hvis aktuelt	Årlig	Studieseksjonen
	Sørge for oppdatert HMS-informasjon på våre nettsider.	Sørge for oppdatert HMS-informasjon på våre nettsider.	Årlig	HMS-koordinator
HMS-tiltak og opplæringstilbud for studenter	Fortsatt ha fokus på den systematiske og gode opplæringen som gis studenter som jobber i risikofyllt arbeidsmiljø.	Fortsatt ha fokus på den systematiske og gode opplæringen som gis studenter som jobber i risikofyllt arbeidsmiljø.	Kontinuerlig	Ledelsen / kursansvarlige / veiledere/ teknisk ansatte
Områder med behov for oppfølging identifisert gjennom Fakultetets HMS-årsrapportering, risikovurdering eller avvik, følges opp gjennom følgende tiltak:	Som tema på instituttledermøter	Som tema på HMSU møter.	Kontinuerlig	HMS-koordinator
	Som tema på verneombuds- og HMS-koordinatorer møter	Som tema på linjeledelsesmøter med VO og VVO.	Kontinuerlig	HMS-koordinator
	Vurderes som kriterier for fakultetets HMS-pris	Søke MATNAT HMS-pris.	Årlig	Ledelse

E. INNSATSOMRÅDE: YTRE MILJØ – Sitat UiBs HMS-plan:

«Arbeidsmiljøperspektivet knyttet til ytre miljø er ivarettatt i Handlingsplan for ytre miljø.»

Som et tillegg til fakultetets HMS-handlingsplan har fakultetet inkludert en egen tiltaksliste for ytre miljø som skal følge opp UiBs Ytre miljøplan med delmålene: Miljøledelse, klima og transport, energi og avfall, innkjøp og forbruk, biodiversitet og forurensing. Fakultetet har som mål å gjennomføre følgende tiltak:

BIO følger Fakultetets mål og har tilpasset målene for instituttet.

Delmål UiB	Hovedaktiviteter UiB	Tiltak (BIO)	Tidsfrist	Ansvarlig
Ledelse på alle nivå skal ha oppmerksomhet på ytre miljø, klima- og miljøledelse.	Ytre miljø skal jevnlig tas opp på enhetenes møter, samt i årlige handlingsplaner og rapporter.	Ha ytre miljø som tema på ledermøter når aktuelt og som del av BIOs HMS-handlingsplan.	Kontinuerlig	Ledelsen
Redusere CO ₂ utslipp fra transport.	Utarbeide og implementere en klimavennlig policy/retningslinje for reiser, bl.a. med retningslinjer for flyreiser.	Aktivt følge opp UiBs reisepolicy vedtatt november 2019.	Kontinuerlig	Ledelsen
Fossilfri intertransport.	Ved utskifting av kjøretøy skal fossilfrie varianter velges der det er mulig.	Fortsette å bruke bildelingen. Velge elektriske bilder der det er formålstjenlig	Kontinuerlig	Alle
Redusere restavfallsmengden med 40% innen 2022 (basisår 2009).	Etablere rutiner for å bruke mindre engangsprodukter, kutte bruk av papirbrosjyrer og lignende.	Etablere lokale rutiner for å redusere bruken av engangsprodukter til et minimum, samt kutte ut all bruk av papirbrosjyrer o.l.	Årlig	Ledelsen
Øke kildesorteringsgraden til 80% innen 2022 (basisår 2009).	Innføre miljøstasjoner i alle bygg der dette er praktisk mulig, og i fellesarealer for studenter, øke sortering av emballasje i avfallsrom.	Følge opp UiBs rutiner for kildesortering og etterspørre miljøstasjoner der dette mangler og er praktisk mulig å innføre.	Kontinuerlig	Ledelsen
Universitetets anskaffelser skal bidra til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der det er relevant.	Stille krav i de aktuelle anskaffelsene, for eksempel ved å stille krav om at varer ikke inneholder miljøskadelige stoffer, krav om energiklasse, miljøsertifisering, krav om lang levetid eller ved å ta hensyn til livssyklus kostnader.	Ved innkjøp, være bevisst på å velge miljøvennlige alternativ. Etterlyse miljøvennlige valg der dette mangler. I størst mulig grad, unngå å bestille i små kvanta. Etterlyse opplæring av fagbestillere/innkjøpere i å foreta/kreve miljøvennlige valg ved innkjøp.	Kontinuerlig Kontinuerlig Kontinuerlig Årlig	Fagbestillere Alle Fagbestillere Fagbestillere
UiB skal ta samfunnsansvar ved å fase ut miljø- og helseskadelige stoffer.	Utarbeide en policy for å substituere produkter og materialer i laboratoriesammenheng.	Utarbeide lokale rutiner i samsvar med UiBs policy for å følge opp substitusjonsplikten .	Årlig	Ledelse Fagbestillere Laboratorieansvarlig
	Redusere bruken og kostnadene av energi	Orienterere ansatte om og etterfølge UiBs tiltak for energisparing	Kontinuerlig	Ledelse

